

Ålvandring komplett

från start till kraftverkspassage

SLU

Kjell Leonardsson

Arne Fjälling

Gustav Hellström

Henrik Jeuthe

Johan Östergren

Karlstads universitet

Olle Calles

Daniel Nyqvist

Umeå universitet

Johan Leander

Frågeställningar

- Utveckla metod: förutse blankålsvandring
- Verifiera vandringen: olika tekniker
- Studera ålens nedströmsvandring:
  - vandringsstart
  - timing av ankomst
  - beteende och vägval vid ankomst till kraftverk
  - överlevnad på kort och längre sikt efter kraftverkspassage
- Validering DIDSON/ARIS mha positionerade ålar

Disposition

Triggers – Skärhultsån, Ätrafors, Kävlingeån (*Stein et al. 2014*), Mörrumsån (*Fjälling*)

- *Metodbeskrivning*
- *Anlysresultat & validering*

Telemetri – Motala Ström

- *Metoder: Teknik & fiskmärkning*
- *Resultat, övergripande, detaljerat*

Slutsatser

Triggers - metodutveckling

Antaganden:

- 1) Vandrar inte nödvändigtvis samma dag de blir silverålar
- 2) Ålen beslutar varje dag att stanna=0 eller vandra= 1, motivationen (p) avgör
- 3) Miljövariabler (flöden, temperatur, månfas, etc.) påverkar p

Triggers – metod & analys

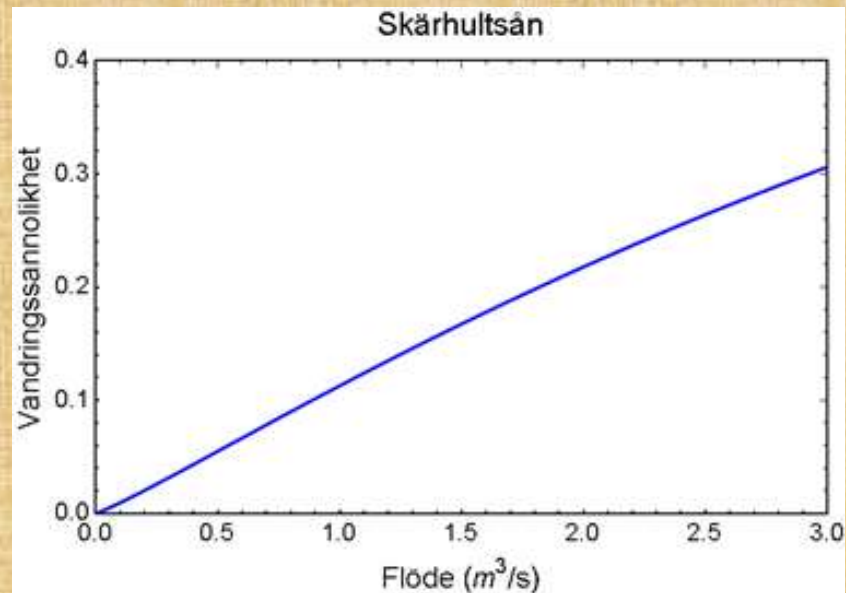
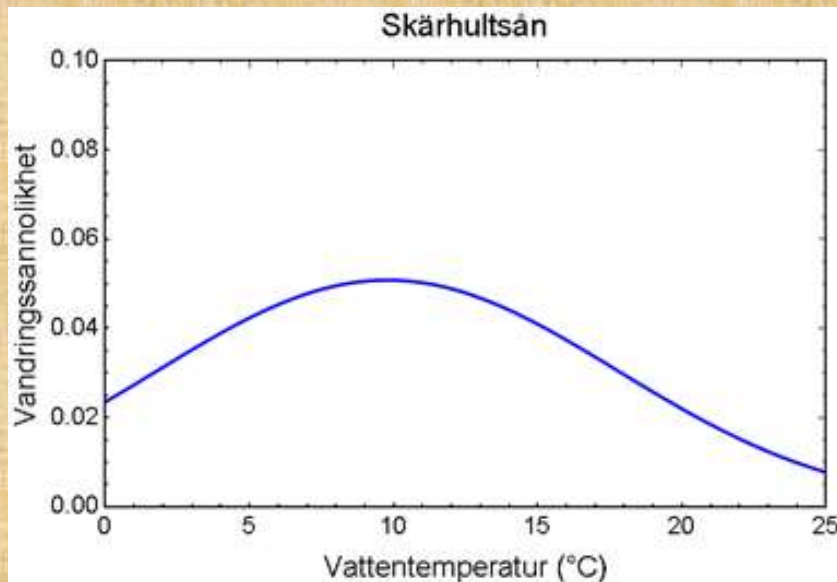
Se slutrapporten för metodbeskrivning

Modellselektion för att välja bästa modellen

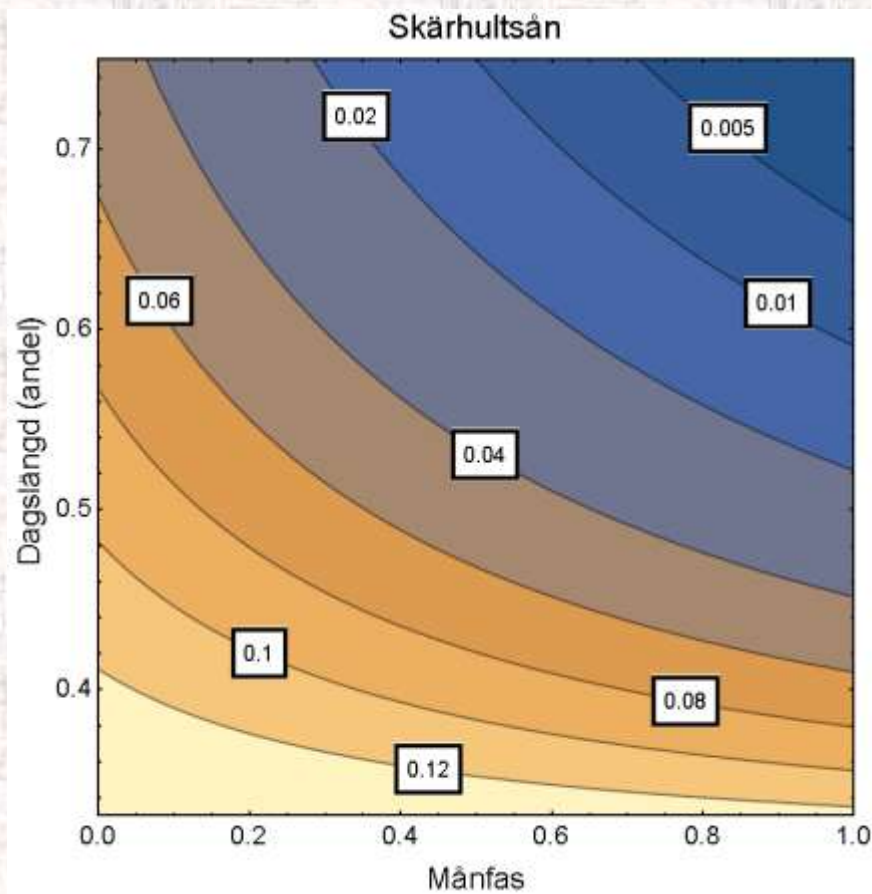
Fångstdata från Skärhultsån, 2011-2013 (höst) (tidigare analyserat av Stein et al 2014)

Bästa modell: flöde + månfas + dagslängd + månfas X dagslängd

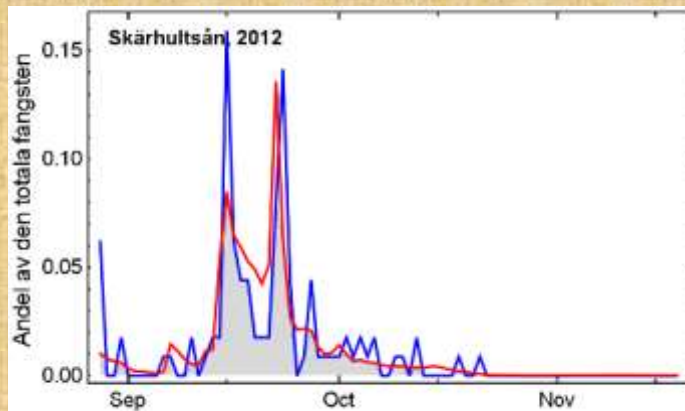
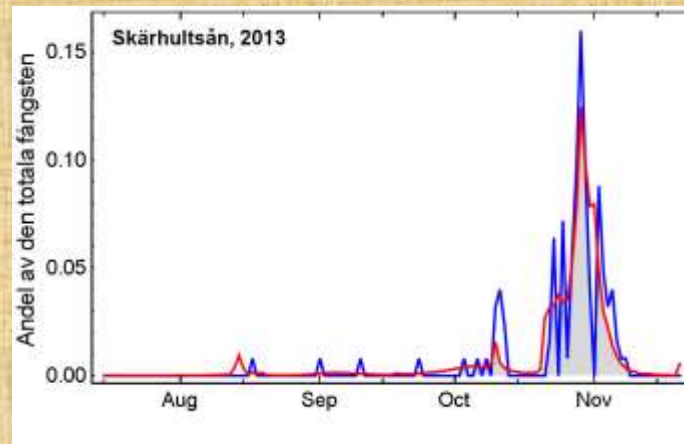
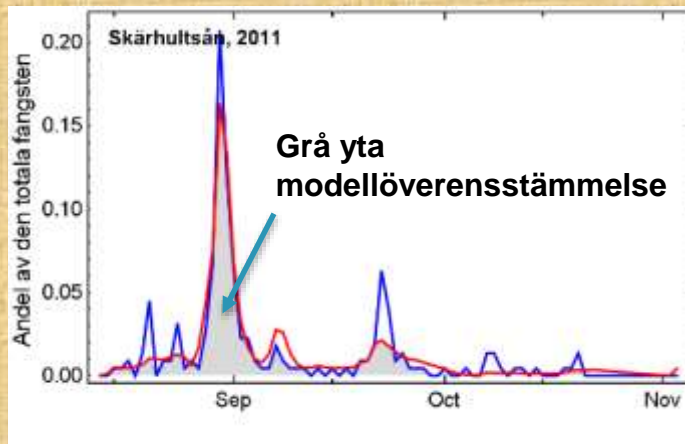
Responstioner

Månfas + dagslängd + interaktion

Skärhultsån

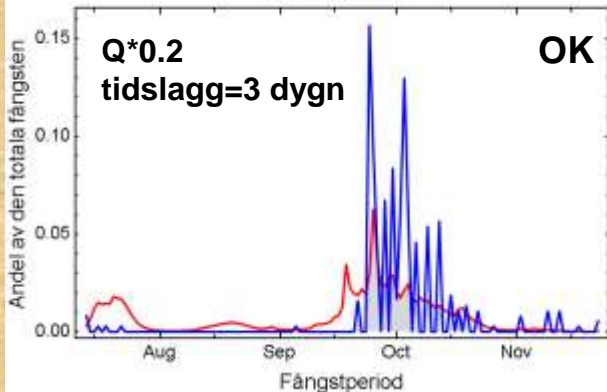

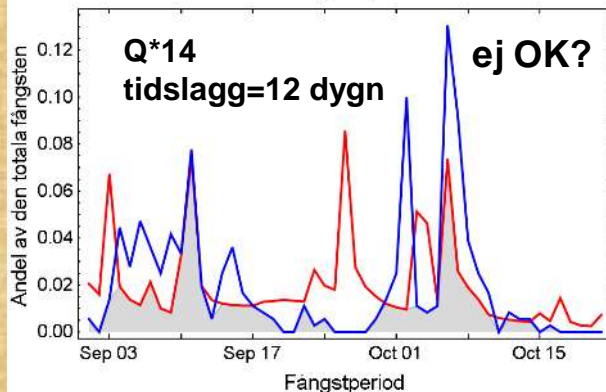
Validering

Mörrumsån, justerade
för dagar utan fiske

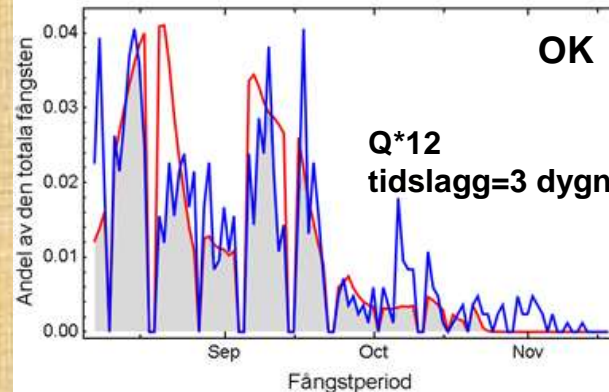
Ätrafors, 2012

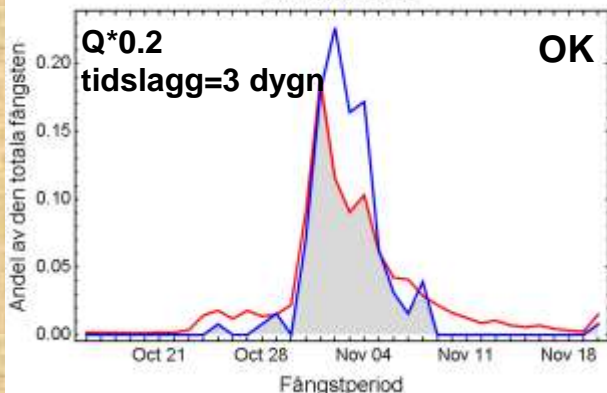
Kävlingeån, 2012

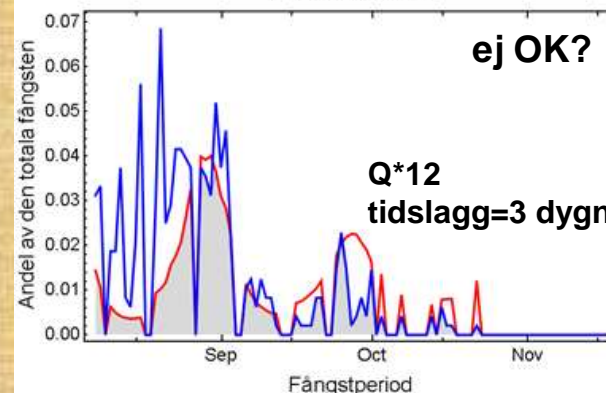
Mörrumsån, 2004

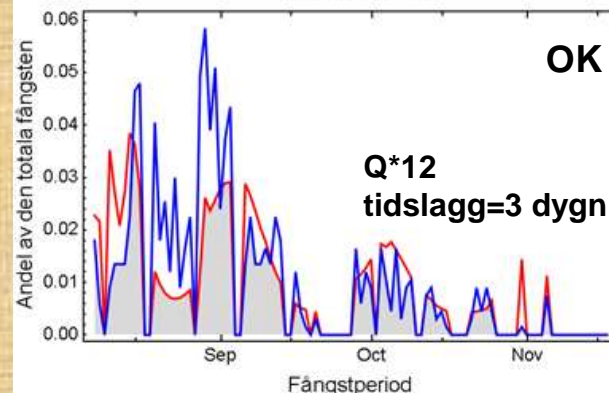
Ätrafors, 2013

Mörrumsån, 2003

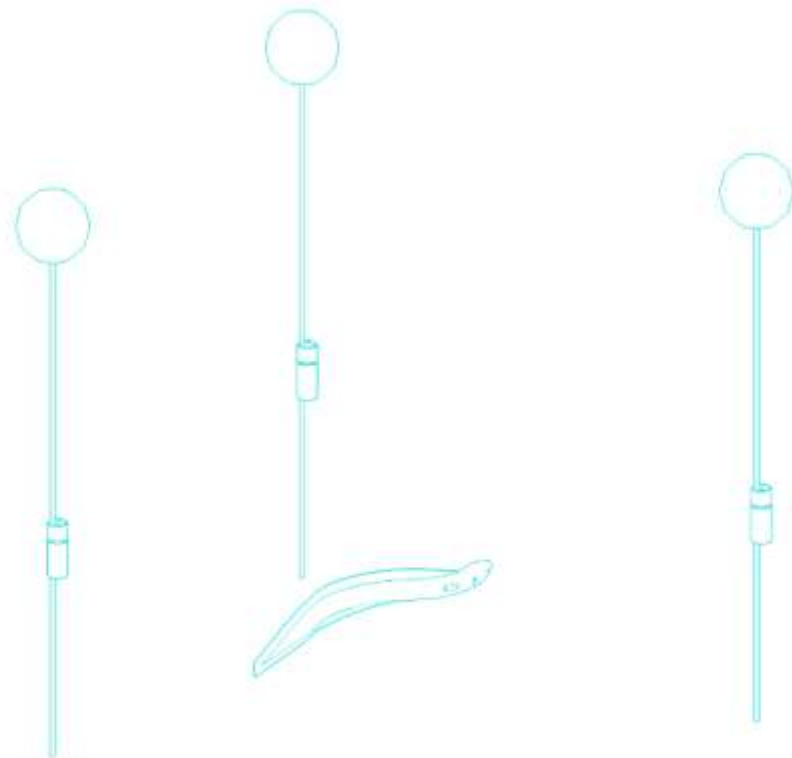
Mörrumsån, 2005

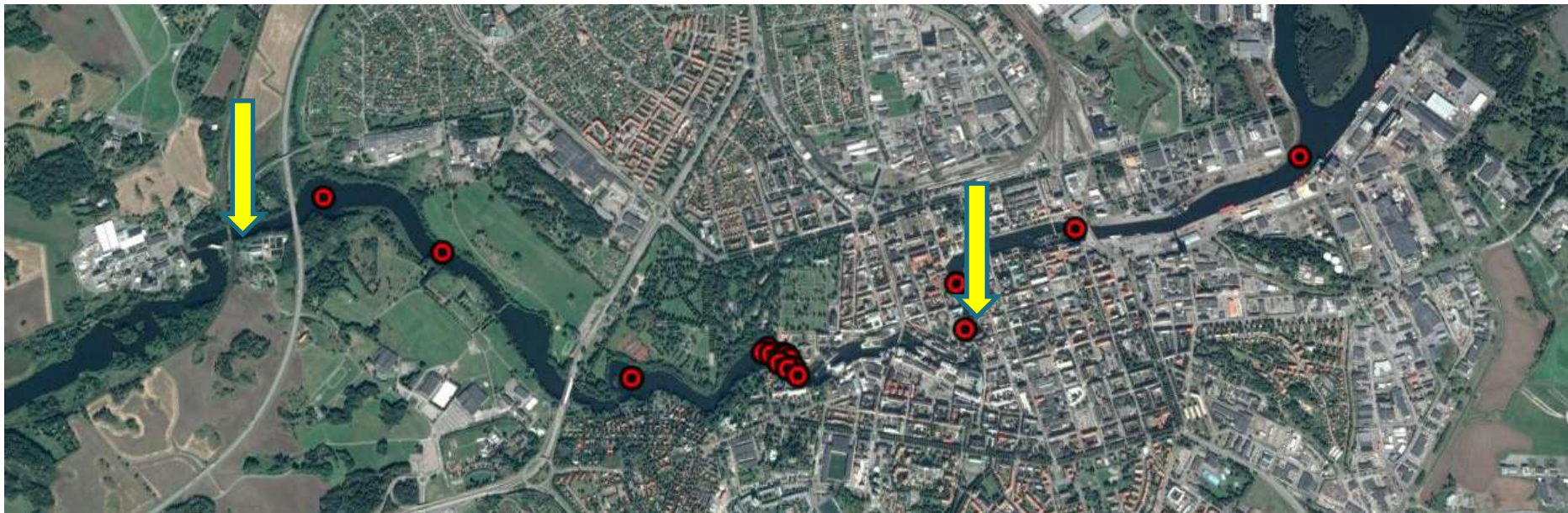
Akustisk Telemetry - märkning

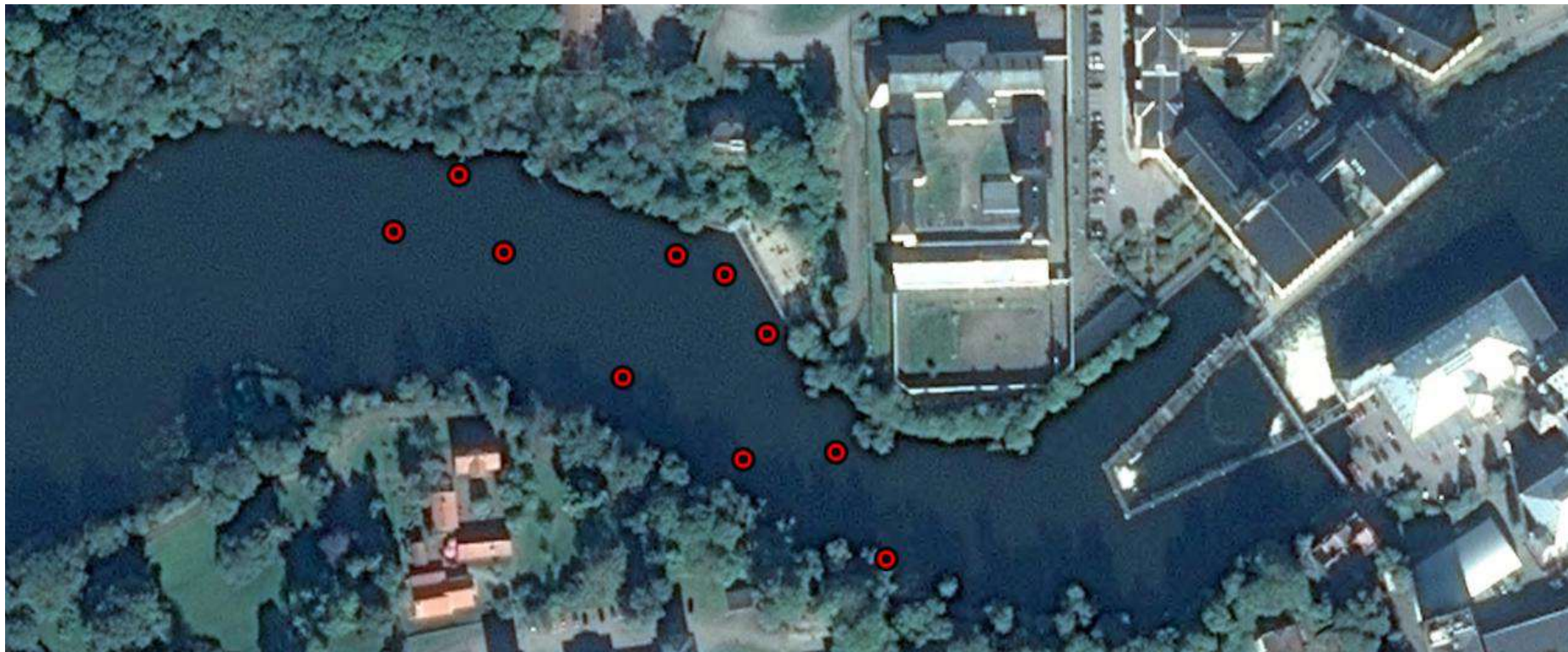
Akustisk Telemetri - spårning

Motala Ström – Utsättning och spårning

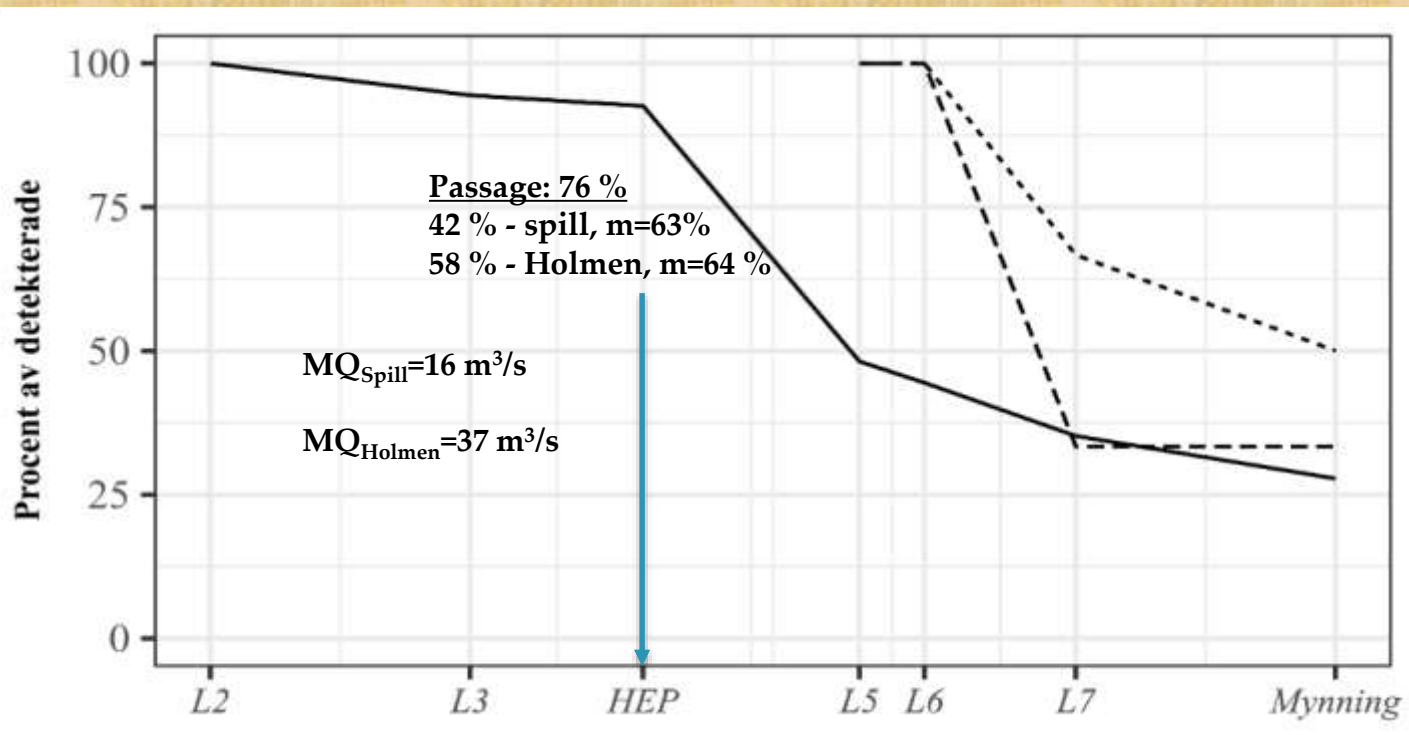
Holmens kraftverk – Finskalig positionering

Utsättning vs detektioner

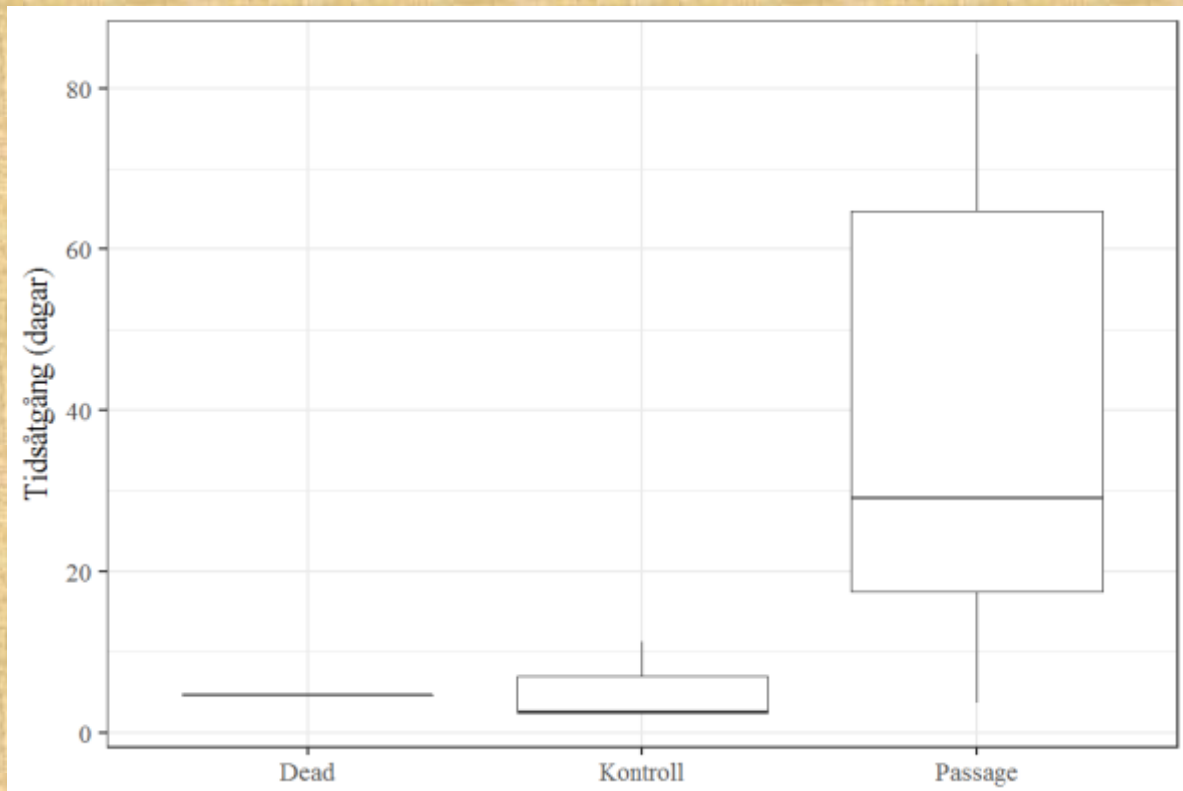
Vandringsframgång

Kontrollålar: 35 - 55
 dagar vid mynningen

Passageframgång:
 28%

Tid att nå mynningen

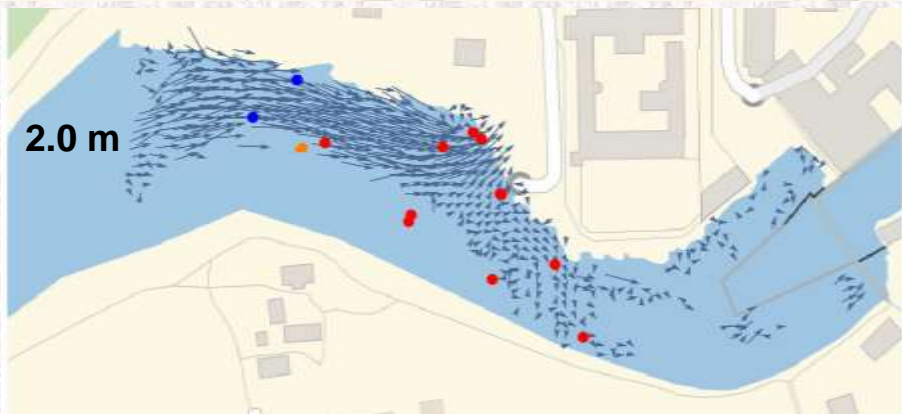
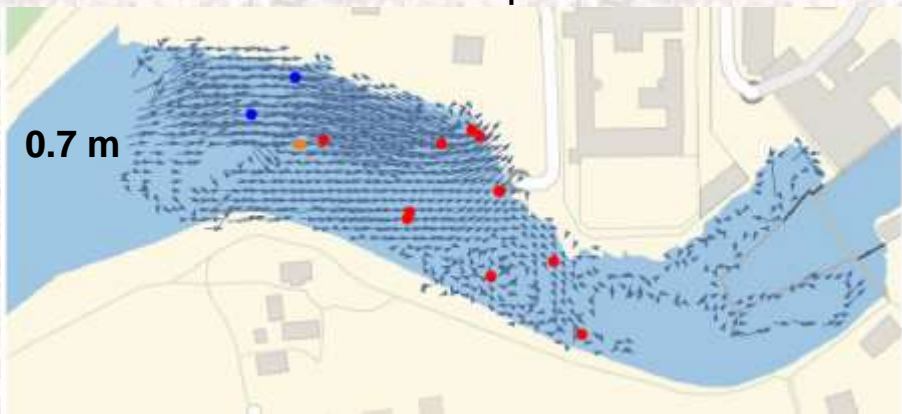

Djup i området med HR-loggrar

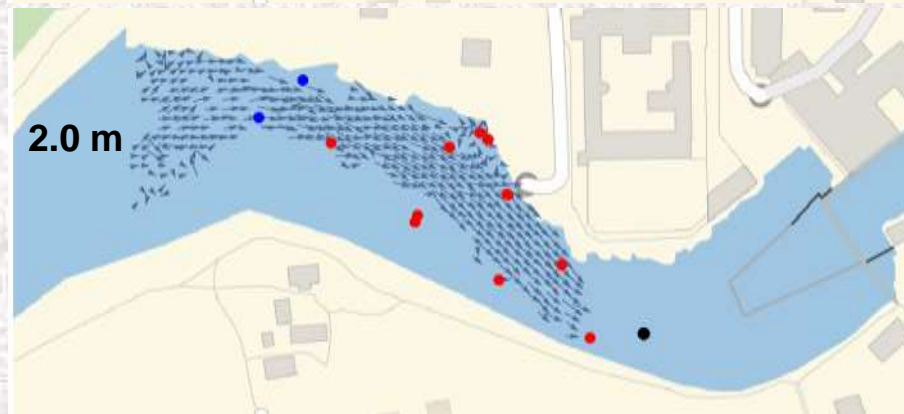
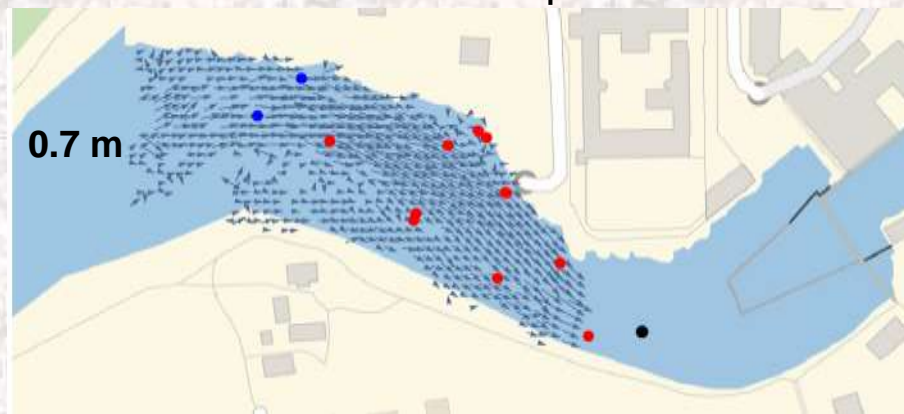

Strömningsbild

$Q_{krv}=35 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{spill}=2.5 \text{ m}^3/\text{s}$

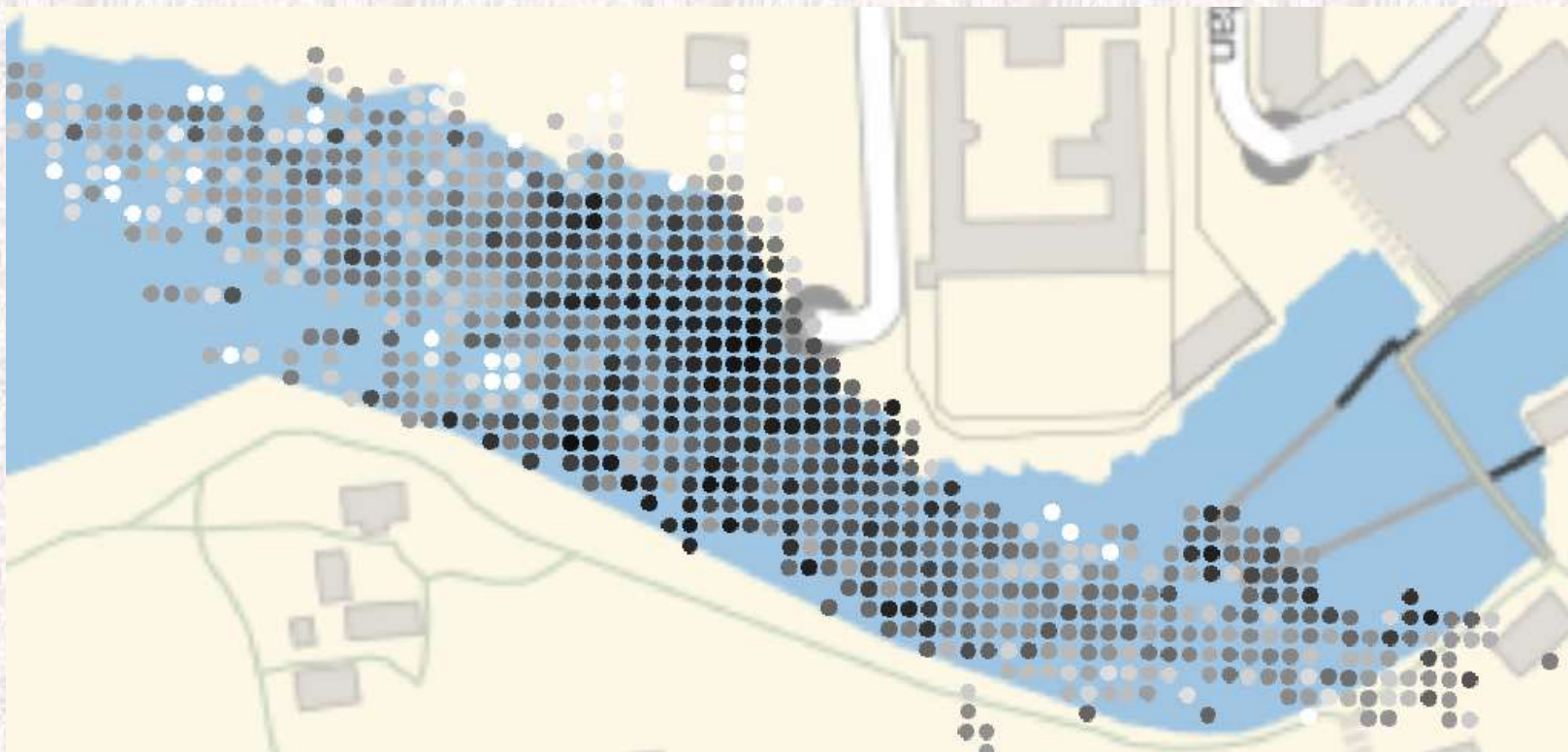

$(Q_{krv})=0.5 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{spill}=20 \text{ m}^3/\text{s}$

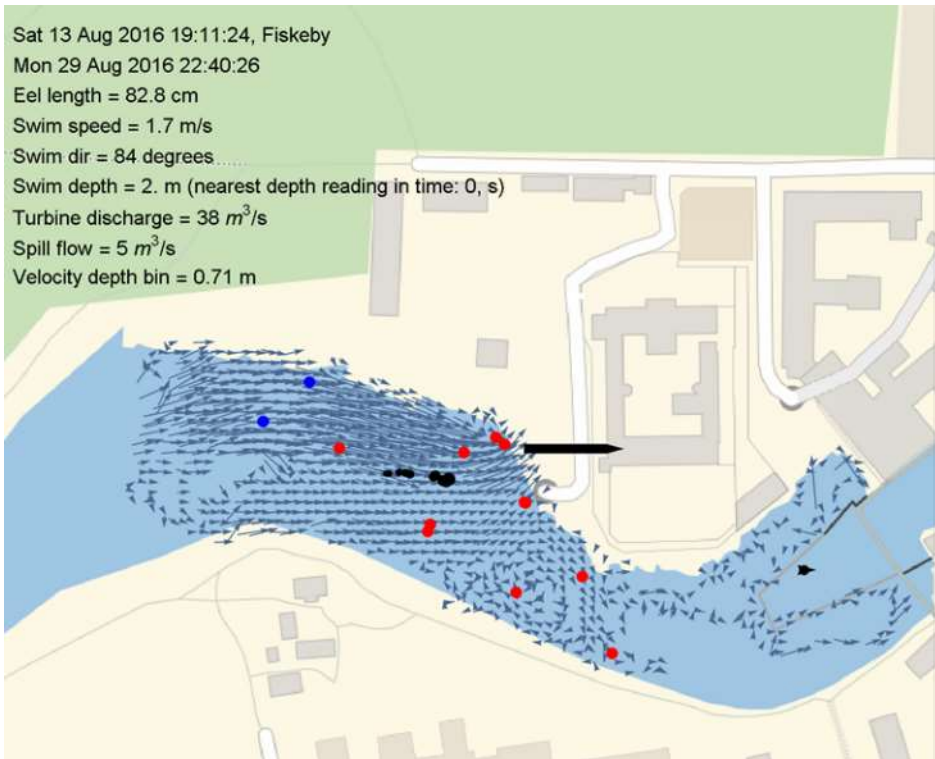
Precision, XY

Svart= hög precision

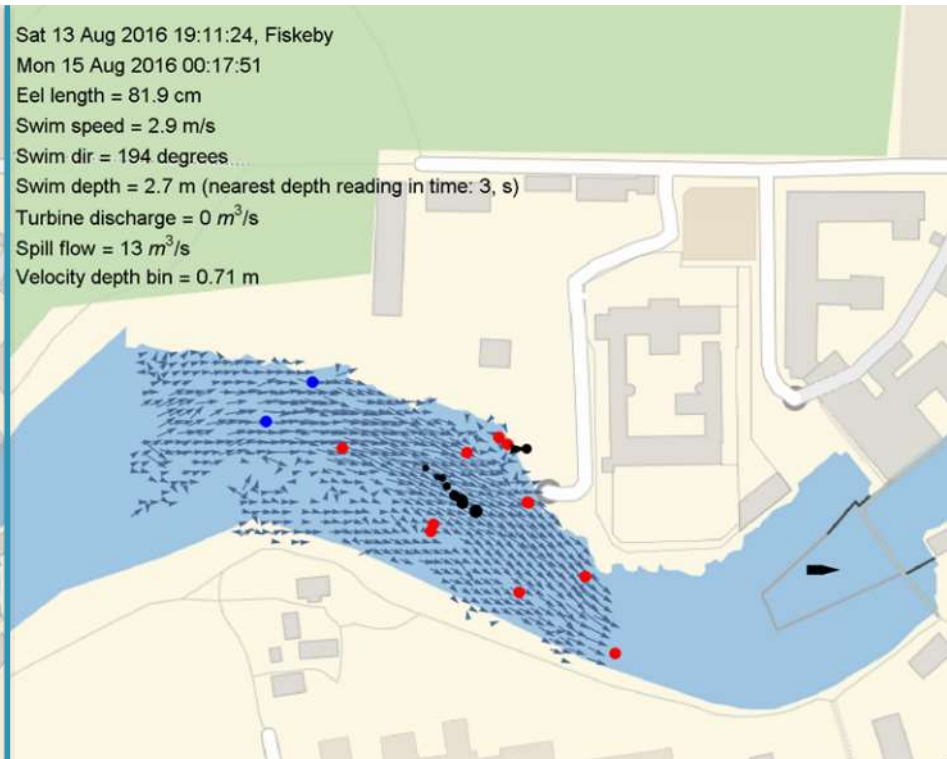

Animering – initial analys

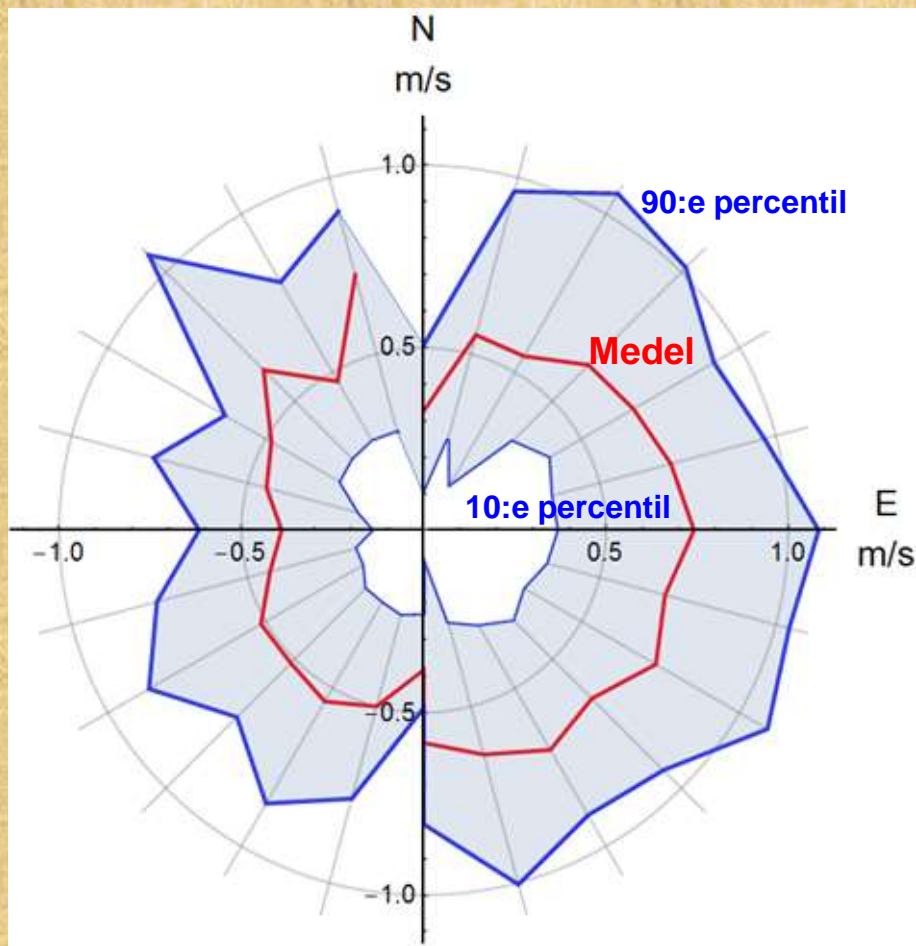
Sat 13 Aug 2016 19:11:24, Fiskeby
 Mon 29 Aug 2016 22:40:26
 Eel length = 82.8 cm
 Swim speed = 1.7 m/s
 Swim dir = 84 degrees
 Swim depth = 2. m (nearest depth reading in time: 0, s)
 Turbine discharge = 38 m³/s
 Spill flow = 5 m³/s
 Velocity depth bin = 0.71 m

Sat 13 Aug 2016 19:11:24, Fiskeby
 Mon 15 Aug 2016 00:17:51
 Eel length = 81.9 cm
 Swim speed = 2.9 m/s
 Swim dir = 194 degrees
 Swim depth = 2.7 m (nearest depth reading in time: 3, s)
 Turbine discharge = 0 m³/s
 Spill flow = 13 m³/s
 Velocity depth bin = 0.71 m

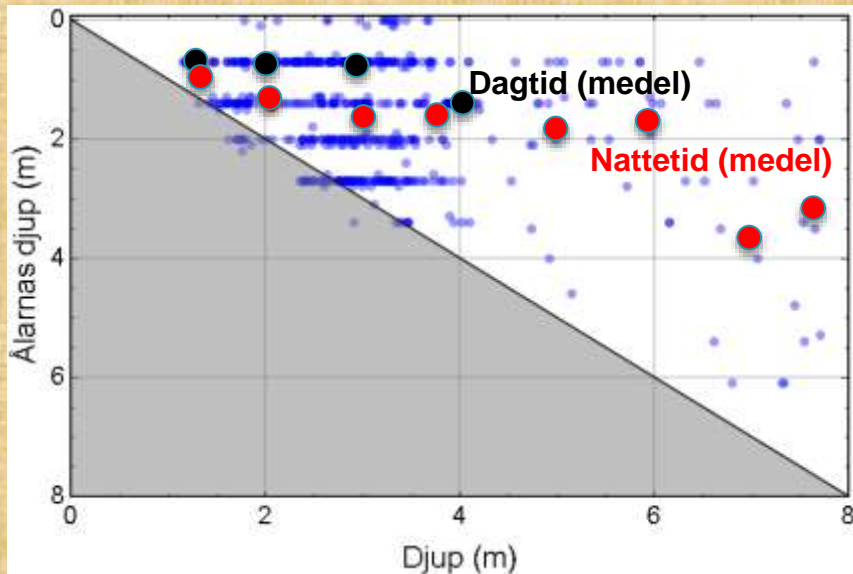
Simhastigheter

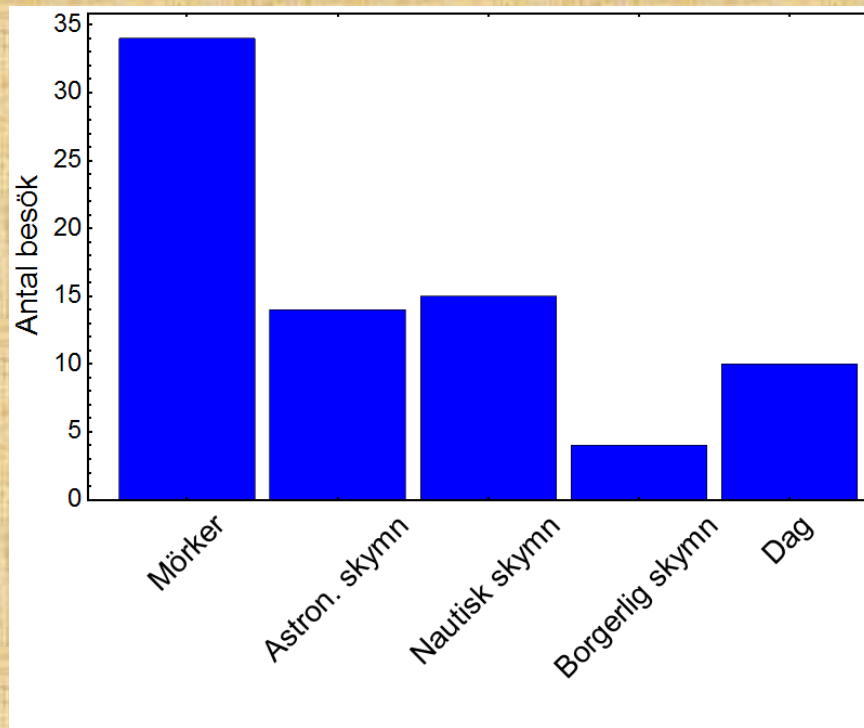
Uppdaterad efter presentationen

Djup & tid på dygnet

Inte alltid nära botten

Mörkeraktiva

Kort tid vid krv-intag & spillomr

Intaget till Holmens kraftverk

Uppehållstid: "Besöken" för 50 % av ålarna vid intaget varade < 2 minuter.

72 av 100 besök varade < 5 minuter

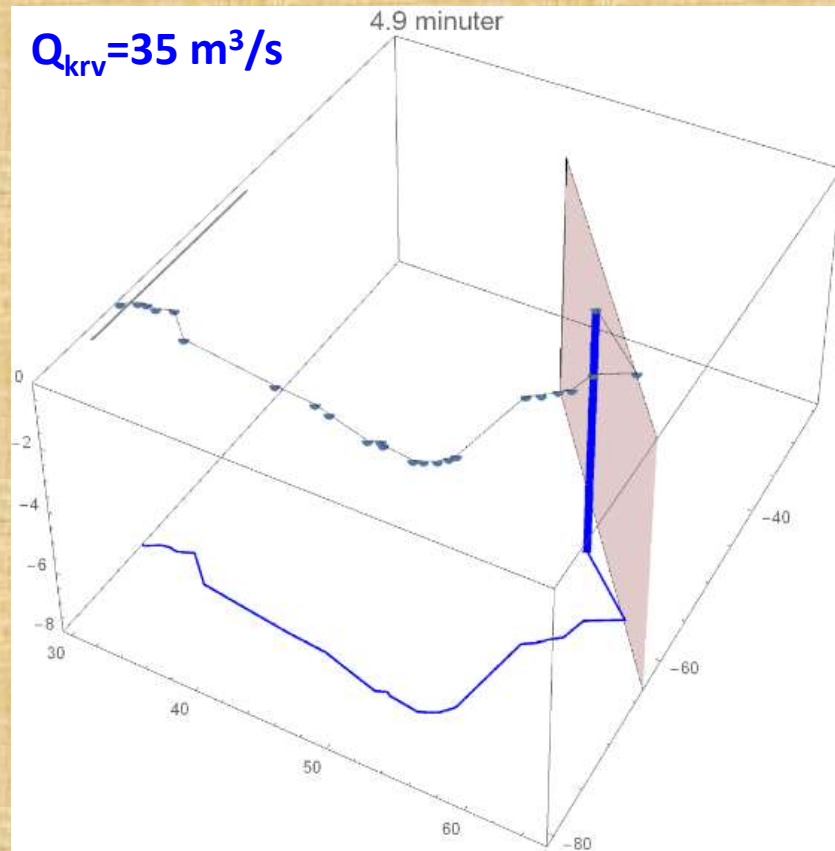
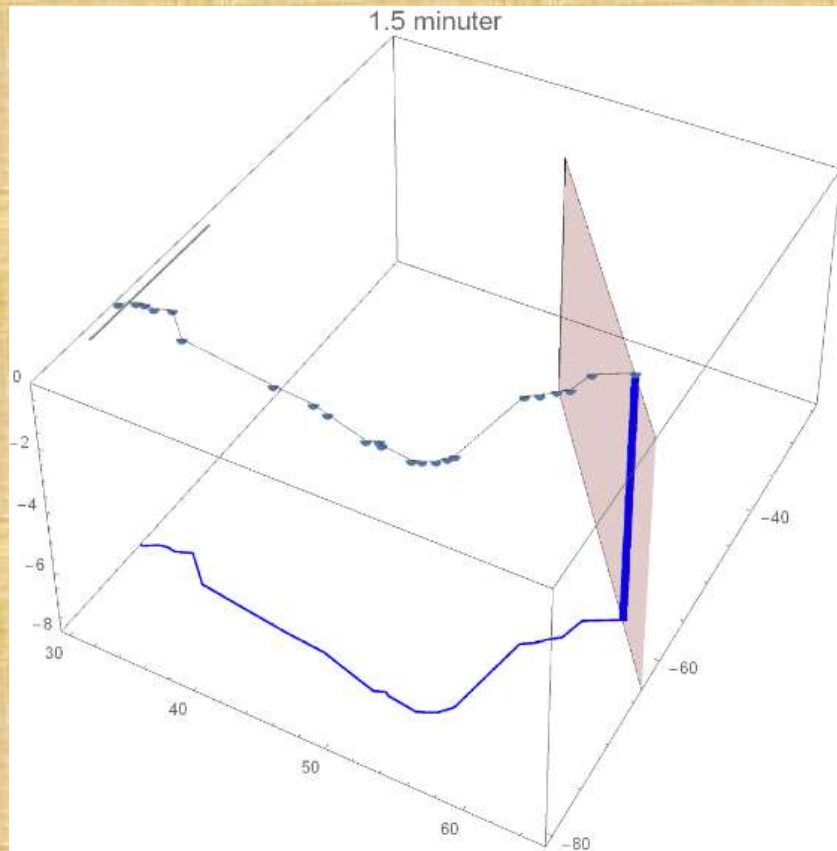
Passage eller ej: 40 ålar till intaget vid $Q_{krv}=30-40 \text{ m}^3/\text{s}$, → 40 % direkt via turbinen

88 "besök" totalt vid $Q_{krv}=30-40 \text{ m}^3/\text{s}$, → 25 % passage

Spillområdet

Passage eller ej: 5 av 19 ålar i spillområdet vid $Q_{spill} \geq 20 \text{ m}^3/\text{s}$, → 26 % passerade

Beteenden vid intagsgallret

Videosekvenser med ålar

Passage intaget – 3 min

Stort intresse för intaget, passage via spill, 1,5 h

Passage via spill, 40 min

Ej passage, 60 min

Slutsatser

- Metod för att förutse blankålsvandring – **stor potential**
- Akustisk telemetri – **fungerar bra, kräver många loggrar, analyskrävande**
- Beteende vid ankomst till kraftverk – **mkt korta besök + slumpmässiga val**
- Passageöverlevnad – **36 %**, i nivå med beräknad (turbinpassagemodellen)
- Validering ARIS/DIDSON/telemetri – **observerade ålar men ej de märkta**
- Konsekvenser för skonsam drift: - **behov av kort responstid**
  - **ingen garanti att ålarna passerar på spill**

Fortsättning

Samarbete med Paul Kemps forskargrupp (GB) under 2018

- **Detaljerade mätningar av de hydrauliska förhållandena**
- **CFD-modell över Motala Ström**

Tack för uppmärksamheten!

Finansiärer

KRAFT
TAG **ÅL**

Havs
och Vatten
myndigheten

VATTENFALL

 fortum

HOLMEN
ENERGI

 Tekniska
verken

uni
per

 Statkraft

 ENERGI
SWEDEN

Energiforsk